

je ga sedeža proti posl. Lauru, in mu dal dve krepki zaušnici, da si so ga drugi zadržavali. Boulangisti prihiteli so Lauru na pomoč in postal je pravecati tepež. Posl. Delpech priložil je zaušnico Castelinu. Castelin vrgel je pa proti njemu debel slovar in zadel posl. Mir-a ravno na nos. Po celi zbornici nastal je velik krik in videti je bilo vihteti pesti drug proti družemu. Predsednik Floquet pretrga sejo. Sluge prihite in pomečejo vstajne poslance iz dvorane. Toda poslanci so kot besni nadaljevali boj na hodnikih. Poslanec Boudeau vpije nad poročevalcem Vampsam, ta ga pa klofuta — in jednake prizore videti je bilo po vseh hodniških kotih. ~~Še le čez poldrugo uro bilo je škandala konec.~~ Floquet otvori zopet sejo, minister Constans pa mej glasnim odobravanjem zopet zasede svoj ministerski stol in se opravičuje zaradi kršenja zakonov dostojnosti. Vsa ta afera ostala bo brez posebnih posledic, le mej Castelinom in Delpechom vršil se je dvoboj, pri katerem je bil zadnji ranjen. ~~Lauer, ki je znan kot jako zloben mož,~~ pa je še le Rocheforta v Londonu vprašal, kaj če storiti z Constansom.

Portugalsko. — Portugalska je v jako hudih denarnih zadregah. Najbrže nastal bo bankerot. Vlada na vse strani preudarja, kako bi se rešila iz te zadrege. Govori se celo, da se bodo uradnikom plače znižale in da bodo začela z upniki pogajanja zaradi znižanja obrestij. Tudi potrebščine za vojsko menijo prikrajšati. Novi ministerski predsednik Jose Dias Ferreira je baje jako energičen mož in je bil že pred 20 leti v ministerstvu. Tudi novi finančni minister je jako sposoben. Izjavil se je pa v svojem glasilu, da potrebuje več milijonov le, da najpotrebneje izdatke pokrije. Drugi ministri so bili pa že prej v ministerstvu. Upati je, da novo ministerstvo Portugalsko reši iz preteče nevarnosti in državo reši bankerota.

Maroko. — V Tangeru je vstaja do cela končana. Sultan ustregel je zahtevi vstašev in je odstavil sedanjega guvernerja ter imenoval novega. Prejšnji guverner je menda jako krivično postopal z prebivalstvom, zato pa so si ga hoteli iz poti spraviti.

Obrtnija.

Kadenje pečij.

Ko pri nas postavljajo peč, postopajo navadno brez vsacega premisleka. Gospodar gre v Ljubljano ali pa na bližnji semenj, zbere poljubno peč, potem mu jo pa zgradi domači zidar. Njemu in zidarju še na misel ne pride, da bi se poprej poučila o razmerah, v katerih se nahaja in deluje nova peč. Še le tedaj, ko začne nagajati, ko se kadi in slabo greje, jamejo z glavami majati in ugibajo, da nekaj ni prav. Posebno neprijetno je kadenje, ki prežene človeka iz tople sobe in mu onemogoči vsako delo v njej. Vzrok kadenju pa je skoraj brez izjeme napačno zidan dimnik in napačno razmerje med velikostjo dimnika in velikostjo peči.

Dimnik mora imeti povsodi jednako velik premer in mora biti v popolnem soglasju z velikostjo peči in njenega ognja.

Za navadne sobne peči naj bode premer dimniku 15—20, za večje do 30 centimetrov. Veter žene dim nazaj v dimnik; tudi solnce, ki obseva dimnikovo odprtino zjutraj, dopoldne in pred zahodom, tlači s svojimi gorkimi žarki dim navzdol.

Da pridemo takim nedostatkom v okom, ne zidamo dimnika do zadnjega konca, temveč dvignemo zid le kake $\frac{1}{3}$ —1 metra nad streho, vanj pa stavimo železne ali pa lončene cevi, ki izpuščajo dim na straneh. Ako postavimo 2 taki cevi, naj ima jedna svojo luknjo višje nego druga; pri treh ceveh naredimo srednji najvišjo odprtino, pri štirih menjavamo luknje na kak drug primeren način. Dimniki, pri katerih se jeden ali drugi del suče, niso kaj vredni, kajti saje, ruja in moča kmalu pokvarijo take naprave.

Dimnik naj gre naravnost kvišku; vsi peševni deli so v kvar. Cevi, ki gredo iz peči v dimnik, naj ne bodo predolge in ne preveč vodoravne, tem več naj padajo nekoliko proti peči. Pri takih ceveh se saje lažje odstranijo, nego pri horizontalnih ki se kmalo s sajami zamaše. Cev naj se vtakne in vzida le kakih 14—15 centimetrov v zid, ne pa tako, da moli celo v zidan dimnik, ter mu zožuje premer; potem se dim razbija na podaljšku in sili nazaj v sobo. Ako speljemo cevi iz dveh pečij istega nadstropja v isti dimnik, mora biti jedna višje vzdana nego druga, da ne bije ob dim. Tudi tukaj bi bila gotova posledica, da se peči gotovo kadita.

Obrtnijske raznoterosti.

Umetne bruse naredi lahko vsak sam z naslednjimi tvarinami. Dobro gelatino treba v temnem prostoru raztopiti v v jednaki množini vode, zraven $1\frac{1}{2}$ odstotka dvojno-ogljikovo-kislega kalija pridjati, katerega smo poprej tudi v vodi raztopili. Tej zmesi se konečno pridene finega smireka (Smirgel), približno 9krat toliko, kakor je bilo gelatine. Spraviti se mora v poljubno obliko, konečno pa se na solncu posuši.

Konjska sila. Znano je, da merimo moč parnih in drugih mašin s „konjskimi silami“; konjska sila je tehnikom ona moč, ki dvigne 75 kilogramov v edni sekundi eden meter visoko. Konjsko silo za merjenje strojeve moči je vpeljal uže izumitelj parne mašine, Anglež James Watt. Njegov stroj je bil postavljen v londonski pivarni Witbread, kjer je vodo zajemal. Pivarnar je slavnemu izumitelju predlagal, naj moč stroja primerja z močjo konja, katere so rabili v pivarni. Dal mu je na razpolaganje najboljšega konja: žival so imeli osem ur vpreženo in ves čas so jo priganjali z bičem k neprestanemu naporu. Konj je v tem času dvignil 2.120.000 kilogramov vode 1 meter visoko, ali v jedni sekundi 73.6 kilogramov. James Watt je vzel okroglo število 75 kilogramov in to je sedanja tehniška ednota. Poznejši, jako skrbni poskusi so pa pokazali, da je prava konjska sila dokaj manjša in da znaša komaj polovico one, ki je rabijo pri mašinah za merilo.

Amerikanske obrtniške razmere so toliko razvite, da se nam v starem svetu skoraj neverjetno zdi, kako napredujejo naši konkurenti onostran velike vode. Razvoj obrti posebno kažejo številke, ki povedo število patentov, danih na razne obrtniške iznajdbe. L. 1837. je bilo vzeti 436 patentov, l. 1854. pa 1000. L. 1874. jih je bilo 8874, šest let pozneje pa uže 12.301. V najnovejšem času je podelila vlada vsako leto od 15—24 tisoč, leta 1891. celo 40.575 patentov!

Nov lak za železo, les in mokre zidove priporočajo v naslednji sestavi: 15 delov vapna se stopi v 20 delih vode, katerim se pridene 50 delov vročega, stopljenega kavčuka. Nekaj časa se to zmes pridno meša, potem pa prilije med vednim mešanjem k 50 delom vrelega lanenega firneža. Pozneje se precedi in ohladi. Če je lak pregost, razredči se z

navadnim firnežem. Najboljše je, če ga rabimo toplega. V 2 dneh je suh. Ta lak se ne lomi in zato ga je z vspehom rabiti pri tvarinah, ki se pregibljejo.

Za glajenje parketnih tal rabi nastopno zmes; 200 delov rumenega voska razgrejemo z 400 deli vode; ko zmes začne vreti, se ji počasi in med mešanjem pridene 25 delov potošlja, še nekaj časa pokuha, potem odstavi in 20 delov terpentina primeša. Ko se shladi, se pridene še toliko gorke vode, da dobimo skupaj 1000 delov. Pri novih ali pa dobro ohranjenih tleh smemo celo do 1500 delov vode priliti.

Rokovice snažimo navadno z bencinom. A duh njegov dolgo ostane v rokovicah in se kmalu izla. Namesto bencina priporočajo naslednje sredstvo: Rokovice treba raztegniti po večkrat skup zloženi brisalki, potem pomočimo kos flanele v sladko mleko, potegnemo ž njim parkrat čez rujavo milo, potem pa zdrgnemo rokovice. Bele rokovice so tedaj očiščene, ko so v mokrem stanju lepo rumene, rujave pa tedaj, ko postanejo črne. Ko se posuše, se prave barve zopet pokažejo.

Stari okenski klej (Fensterkitt) omečimo, ako ga namažemo z nastopno zmesjo: Jdnake dele surovega potošlja in svežega ugašenga vapna treba skrbno zmešati in malo vode priliti, da nastane gosta kaša, konečno pa še četrti del zelenega mila pridjati. Ta kaša omeči okenski klej popolnoma v par urah. Marsikako šipo si prihranimo, ako rabimo to sredstvo.

Kmetijstvo.

Poraba praznega satja.

Velika prednost panjev s premičnimi satniki je, da je veliko laže rabiti prazno satje, kar je zelo važno v umnem čebelarstvu.

Vse prazno satje se lahko za prihodnje potrebe prihrani, ker je na satnike ali pa v okvirčke prilepljeno. To pa zopet čebelarju mnogokrat koristi, če ima kaj prida lepega, seveda neprestarega ali črvivega satja prihranjenega. Kaj hitro ti, na priliko, prvi roji napredujejo, če jih namesto v prazne panje v satje vsadiš ali vgrebeš; in če že imaš panje s premičnimi satniki in sam delaš roje, čudil se boš, kako hitro se bodo plemenjaki, katerim si bodisi prve ali druge roje vzel, opomogli, ako jim namesto tistih satov, katere si jim za narejene roje s čebelami in zalego vred odvzel, praznih pa že dodelanih satov nazaj daš, naj bodo že na satnike ali v okvirčke delani. Kolikokrat čebelarji, posebno če je ob ajdovem cvetju dobra paša, praznega satja iščejo in ga dobro plačujejo, da ga potem ali v panje nastavljajo ali pa v škatlje devljejo!

Res je sicer, da si tudi čebelar, kateri ima le navadne panje, več ali manj praznega satja lahko prihrani in tudi lahko porabi; ali še veliko laže stori to tisti čebelar, kateri ima nove panje, ker mu ni drugega treba, kakor samo to, da takrat, kadar čebele trga iz panjev, pobere satnike ali okvirčke s praznim, ali pa le malo z medom nasmetenim satovjem, čebele proč omete in satove v prazne panje obesi, potem pa, kadar čas za to pride, poklada jih ali v škatlje ali pa čebelam v panje.

Tako čebelam veliko truda in dela, sebi pa veliko medú prihrani, zakaj čebele ne nosijo voska naravnost iz

cvetlic, ampak ga delajo iz povžitega medú. Najslavnejši čebelarji sedanji pa sploh trdijo, da morajo čebele 10—15 kg medú použiti, predno 1 kg voščine ali satine narede.

Če je pa tako, vsak lahko spozna, kolikšno škodo sami sebi delajo tisti čebelarji, kateri še mlado in dobro ohranjeno satje prodajo ali v vosek pokuhajo! Le zopet računajmo: Če 1 kg voščine ali satine prodaš, dobiš za njo 80—90 soldov, če pa 10—15 kg medu za pitanje kupiš, in ga po 60 soldov plačaš (kar pa ni posebno drago), dal boš zanj 6 do 9 gld. Ali nisi toraj popolnoma sam svoj tat, če mlado in še dobro ohranjeno satje prodaš ali pa v vosek pokuhaš? Umen čebelar bo prodal ali v vosek pokuhal le tisto satovje, ki je uže prestaro ali črvivo ali sicer kaj omadeževano, mlado in lepo satje pa, bodisi čebelno ali trotno, prihranil si bo za svoje panje in škatlje in ga v svojem času porabil. To bo pa veliko laže storil, če ima nove, ne pa če ima le stare panje.

Poučni in zabavni del.

Galilej.

(Konec.)

Dominikanec o. Caccini je celo na propovednici napal vse matematike in njihovo znanost imenoval hudičevo. Drugi dominikanec je pa privrženec Galilejevega nauka pri inkvizicijskem sodišču v Rimu ovadil, da uče veri nevaren nauk. V Rimu pa sedaj še niso dosti storili, samo izrekli so se, da se Kopernikov nauk ne sme učiti kot dognano resnico, temveč le kot hipotezo. Galileja naravnost se nasprotniki tudi sedaj niso upali napasti. On pa videč, kako sapa vleče, ni sedem let ničesa pisal.

Leta 1618. pridejo tri zvezde repatice. Učeni jezuit Grassi, kateri ima tudi mnogo zaslug za prirodoslovje, se je izrekel, da so zvezde repatice prava nebeška telesa. Imel je torej popolnoma prav. Galilej je pa sodil, da so zvezde repatice le izpuhtenja zemlje. Eden učenec njegovih je to njegovo mnenje objavil in hkratu malo preostro prijel omenjenega jezuita. Napadenec je sodil, da je dotično delo pisal sam Galilej, in je najbrž tudi imel prav. V svojem odgovoru obračal se je naravnost do Galileja in mu mej drugim očital, da uči Kopernikov nauk, ki je po njegovem mnenju nasproten sveti cerkvi. Galilej je seveda zopet odgovoril. Ta polemika z Grassijem je bila za Galileja osodepolna.

Ko je Galilej izdal neke pogovore o svetnih sistemih, iz katerega delo se je videlo, da daje Kopernikovem sistemu prednost, so ga ovadili inkvizicijskemu sodišču. Preobširno bi bilo, ko bi hoteli na drobno opisavati to pravdo. Povemo le, da so se zaman potegovale zanj razne visoke osebe. Sedemdesetletni starček je 1633. leta po zimi moral v Rim in prišel je pred inkvizicijsko sodišče, katero ga je prisililo, da je dne 22. junija t. l. preklical v cerkvi Sta Maria sopra Minerva svoj nauk. Pripoveduje se, da je preklicavši nauk o vrtenju zemlje pristavil: „Vrti se pa vender le“! To pa ni verjetno in